

Katalanaren normalizazio-legea

Kataluniako Parlamentuan onartu berria du horretarako Batzordeak katalanaren normalizaziorako lege-projektua. Textu onartu horren gain hasiko da berehala lege-projektuaren onarpen parlamentariorako eztabaida; dagoeneko, textuari baiezkua eman diote, Batzordearen barnean, hiru alderdi eta koalizioak: Pujol-en CiUk, Felipe González-en PSC-PSOEek eta Heribert Barrera-ren ERCK. Gehiago haundi bat du, beraz, Parlamentu osoaren eztabaidara iritsi aurretik. Hala ere, abertzale ez diren edo aipatutakoetatik eskuinago dauden alderdien onarpenak Espainiarako muntarik asko ukan omen dezake. Izan ere, gogora nolako kanpaina piztu zen irakasle-multzoz hark komunikabideetara zuen *Manifiesto* sonatu hark.

Zergatik katalanarentzako lege-projektu hau? Arrazoa sozio-historikoa da, noski, eta denontzat ongi ezaguna. Katalana, Kataluniako hizkuntza *propia* izateaz aparte (horrela definitzen bait du oraingo Estatutuak, eta lege-projektu honek ere), egiaz eta benetan hizkuntza *bakarra* izan da menderen mendetan Katalunian (bestelakorik izan ote zen iradoki nahita, erabili izan den zenbait datutxo ez dut uste aipatu beharrik dagoenik ere).

Horixe zen jatorrizko eta Kataluniaren baitandiko egoera.

Llull-en garaian (1235-1315), Berdat Metge-ren mendean (1340-1413), edo Felipe V.a tartekatu zen arte (1716), ez zegoen normalizazio-legeren beharrik, Kataluniako hizkuntzaren *propietasuna* eta superbizipena defendatzeko. Geroztik, eta artifizialki eta ongi apropos, desorekatu da hizkuntzaren presentzia soziala. Ebidentzia hau, bere datu historikoekin, behin eta berriz errepikatu beharra dago, katalanaren arrazoi *historikoak* ahantz ez daitezen.

Baina egoeraren beste arrazoi bat soziala da: demografikoa. Espainiako eskualde pobreetatik Kataluniari joan zaion etorkin-uholdea neurritz kanpokoia izan da. Berau irensgarria izan zedin inolako plangintzarik gabe, edo hobeki esateko, kontraplangintza guztiekin hartu behar izan dira ehundaka eta ehundaka mila etorkin arrotz, eskubide osoz zetozenak, baina mendez mende halako tradizio kultural-linguistikoa aberatsa zuen nazio batean gisa egokiz ezin txertatuak. Horrela, ba, Kataluniako hiri haundi batzuetan jatorrizkoak hainbat, eta inoiz gehiago, dira etorkin katalandugabeak.

Eta, orain, arrazoi sozio-historiko horientatik, normalizazio-lege hau premiazkua du gaurregun katalanak.

Parlamentuak onartu eta, ondorioz, lege-indarrean izango de-

nerako uzten dugu, lege-projektuaren edukinazko berri emate zehatza. Orduan ikusiko da zer den legetzat geratzen dena. Saiatuko gara, Estatu barnean izango den lehenengo Normalizazio-lege honetaz iruzkin bat eskaintzen.

Euskal Parlamentuan ere badago lege-projektutarako Aurre-projektua. Euskarak ere laster beharko luke ukan bere Normalizazio-legea. Katalanen hau tarteko dela, galdera batzuk sortu zaizkit barnean, eta irakurlearen aurrean utzi nahi ditut.

1) Katalanen lege-projektu honen paretsuko legea ateratzeko gai izango ote dira euskal politikariak? Ez naiz ari, noski, legearen bikaintasun juridiko formalaz, barnean nahitaez eraman beharko dituen ahalbideez eta edukinaz baizik. Horretaraino iritsiko bagina, behin-behinekotzat eman beharrean izanik ere, ez genuke tresna makala izango.

2) Eta areago doan beste galdera: Gure gizartea daukagun bezala edukita (laburki esateko: euskaldunok % 22 bakarrik izanik, euskara salbatzeko aski izango ote litzateke (hau da, ez 50 urteko luzamendu agoniko baterako), katalanek beren hizkuntzarentzat atera nahi duten bezalako legerik? Ala, gehiegi luzatu gabe, beste zerbait behar dugu?

Katalanak atzetik dituen indar sozialak gogoan hartuta, erreza daiteke legearen aplikazio sozial jator eta bortitza lortuko dutela. Gurean, ostera, beldur naiz, legerik kaskarrenaren hurbiletik joateko lain ere ez ote garen izango.

Katalanaren onetan datorren lege-projektu hau, hasteko, ez da albiste txarra. Hemengo alderdientzat ere, gogoeta politiko serio bat egiteko, ez da ideia-harrobi alferra izango. ■ *Joseba Intxausti.*

Chapeau, Celestino del Arenal jauna!

Neronek ere behin eta berriz salatu, planteatu eta kritikatu dudan kazetari tituluaren desegokitasunaz mintzo da azaroaren biko *Egin*-en Celestino del Arenal jauna. Gizon hau zein den jakin gabe ez dago hemen deus harrigarriarik. Bai, ostera, gizon hau Leioako Informazio Zientzietako Fakultateko Dekanoa dela jakinik. Ez ote harritzekoa, Dekano izanik, hain «garbiki» mintzatu izana?

Egia esan, ez da lehena, ez da gorena, honetaz honela mintzaten dena. Noski ezetz. Jadanik JAKINen bertan IPIko (Nazioarteko Prentsa Institutua) buruaren eritziak ere jaso izan ditugu,